

**LEKTORSKA ANALIZA
GLAVNOG PRETRESA
K.BR.192/2000
PREDMETA JUGOSLAVA
PETRUŠIĆA**

Записничар: Ивана Атанацковић

Записници:

- I Записник о главном претресу (35/16-41/16)
- II Наставак записника о главном претресу (42/17-50/17)
- III Наставак записника о главном претресу (51/18-58/18)
- IV Наставак записника о главном претресу (59/19-62/19)
- V Наставак записника о главном претресу (129/32 – 132/32)
- VI Наставак записника о главном претресу (136/35)

Укупно: 6 (шест) записника

I Записник о главном претресу (35/16-41/16)

- У шаблонском делу нема грешака.
- Типографске грешке побројане у посебном документу, а у наставку текста су представљене карактеристике типографских грешака:
  - **Дуплирано** велико слово прве речи на почетку реченице (ПРЕдседник, Светлана ТАдић, СРбије);
  - Велико слово на крају речи (одлазаК)
  - Писање властитих имена малим словом: (слободан, ристивојевић)
  - › Редукција, **изостављање** слова на почетку (ећа, ум. већа), у средини речи, и на крају речи ([...] којима су одбијен захтеви, На предлог странак, Питали су мен, и др.)
  - › Супституција, замена једног слова другим (у масрту месету (прим. у марту месецу, и др.)
  - › Уметањем сувишних графема (псдредмет, ум. предмет, брасниоци, ум. браниоци) употреба *пseudоречи* које отежавају исправно тумачење реченице. Ова појава је, истовремено и најучесталија. Увођење додатне графеме на почетку речи (кунета, ум. унета; псдредмет; дса, ум. да; пдретрес, ум претрес; АОрашанин, круководеће људе, лнисам, АИстичем, плродала, £Дана, дније дошло (ум. нније дошло),), у средини (засхтев, ум. захтев, брасниоци, донсози, ум доноси, понасвља, објашлњава, тзринасврата, Јуигославију, нашла војска, наоружасње, организовсан, што јке значило, у масрту (прим. у марту), дозвољено, плродала (ум. продала), Савезна дурекција (ум. Савезна дирекција, гоидне (ум. године),) и на **крају** речи (ПРЕдседникв, изјави9, разнилм,). У случају када се

такве псеудоречи нађу једна до друге, значење комплетне реченице може бити доведено у питање.

- › **Транспозиција графема**, односно замена места две графеме (гланвог, ум. главног, претходног, ум. претходног, псотупка, азједно, наалзим).
  - › **Спајање** првог слова речи са речју која јој претходи: ПРедседникв ећа.
  - › Дуплирање сугласника (приликом **посетте**)
- У неким исказима је једна иста фраза аписана на **неколико начина**, један правилан, а остали неправилни. Такав је случај са следећом конструкцијом:
- › [...] са генералијама као на записнику из претходног поступка.

Ова конструкција је у наставку текста поновљена још укупно четири пута, при чему ниједном није написана правилно:

- [...] са генералијама као на записнику из претходног поступка.
  - [...] са генералијама као на записнику из претходног псотупка.
  - [...] са генералијама као на записнику изпретходног поступка.
  - [...] са генералијамам као на записнику из претходног поступка.
- Недоследно и неправилно писање бројева и датума. На једном месту се наводи временска одредба: д4.маја 2000 гофидне, док се даље у тексту као други датум наводи правилно написан датум: 12.2.1996. године
- На почетку шестог пасуса („Оптужени понаслвља своју одбрану [...] да ли је и шта говорио о председнику СРЈ.“, страна 3, 36/16) наилазимо на реченицу која се састоји од око 80-90 речи и ниједног интерпункцијског знака којим би се означиле евентуалне синтаксичке и значењске целине или паузе у говору. Наиме, реченица се завршава тачком тек након једанаест (11) куцаних редова. У њој се таксативно набрајају чињенице које је субјекат „истицао“ као релевантне.

Комплетна реченица је испрекидана и, семантички и синтаксички гледано, некохерентна. Она почиње индиректним говором, тј. навођењем више исказа које је субјекат изрекао, а завршава се директним цитирањем његових речи без знакова навода, чиме се показује недоследност и немарност, као и колебање између дистинктивних обележја писаног и разговорног, усменог излагања. У наставку записника користи се директни говор, односно цитирање испитаникове изјаве. Граница где престаје препричавање речи испитаника, и његових сопствених изјава, није обележена знаковима интерпункције. Због оваквог начина излагања, се, такође, може довести у питање истинитости тврдње, будући да се не може с прецизношћу одредити ко је говорник, и чија је ово, уствари, изјава. Уопште је за цео записник карактеристично преплитање особина говорног са особинама писаног језика, те се не може направити јасна разлика између њих и на тај начин утврдити да ли је текст цитат или навођење туђих речи, односно препричавање изреченог.

- Учестале типографске грешке могу довести до погрешног тумачења реченице, али могу и да обесмисле читав исказ, као што је то случај са, иначе конфузно конструисаном, реченицом на страни бр. 3, на почетку седмог пасуса (36/16):

- „Дана 12.2.1996. године **делагије** из **Југославије** са Илијом Бранковићем начелником артиљерије у то време пуковником **Бранко** Васиљевићем, они су дошли у Француску на **састанак** са француском обавештајном службом **и а** све то у вези састанка који сам ја организовао.“

Синтагма „делагије из Југославије“, овако изложена, нема никакво значење. Реч „делагије је непостојећа у српском језику, и њено значење се не може ни наслутити у овом контексту, за разлику од речи „Југославија“ код које се може претпоставити да се ради о властитој именици *Југославија*. У наставку реченице, која је по својој структури зависно-сложена, будући да се састоји из више синтаксичких јединица које имају различите функције, неопходна је употреба интерпункцијских знакова, али и одговарајући ред речи или, евентуално, везник

и, како би се избегле недвосмислености. Овако постављен, први део реченице имплицира да су Илија Бранковић и Бранко Васиљевић једна иста особа, што је, логички гледано, немогуће:

- › „[...] са Илијом Бранковићем начелником артиљерије у то време пуковником **Бранко** Васиљевићем, [...]

Даље, као субјекат реченице, јавља се заменица **они**. Намеће се логично питање: Ко су „они“? Да ли су то „делагије“ или Илија Бранковић и његов „алтер-его“ Бранко Васиљевић? Или су, пак, то сви они заједно?

У наставку реченице, дуплирани су везници **и** и **а**, који имају различита значења и никада се не користе заједно, један поред другог овим редоследом. **И** означава укљученост више елемената, док **а** подразумева контраст. У овом случају, једина ствар која им је заједничка јесте њихова релативно емфатичка функција, односно функција наглашавања.

- У првој реченици у првом пасусу на следећој страни (страна 4, полеђина 36/16) су, такође изостали знакови интерпункције:
  - „Како наша војска није имала новаца да купи беспилотне летелице термовизијске камере, као системе радара за чување границе наша држава је [...] у вредности од милион долара.“

Овде се може уочити директна последица непоштовања правописних правила. Тако су у овом контексту због изостанка зареза, односно везника **и**, „беспилотне летелице“ постале исто што и „термовизијске камере“. Захваљујући томе, настале су нове справе - „беспилотне летелице термовизијске камере“ које представљају „системе радара за чување границе“.

- У следећем пасусу (страна 4, полеђина 36/16) уочена је реченица:

- „Дана 17.11.1997.гоидне дошла је делегација Југославије на велики сајам у Паризу који сајам се одржава као изложба најсавременије полицијске опреме.“

Подвучена конструкција садржи релативну реченицу у атрибутивној, описној функцији. Овако употребљена релативна реченица се врло ретко користи у говорном језику, и карактеристична је писмено изражавање и тзв. административни стил, који подразумева формални контекст, за разлику од неформалног, разговорног стила. Сличан случај је и са трећом реченицом у истом пасусу, у петом куцаном реду:

- „Тада је ова делегација имала састанак [...], који састанак сам ја организовао а у намери да представници односно учесници састанка [...] увере делегацију [...].“

Поред релативне реченице, на формалну писану комуникацију упућује и синтагма „у намери да“, која се у разговорном језику ретко користи, осим у формалним контекстима. Природнија варијанта би била, уз извесне модификације, употреба конструкције „тај састанак“ уместо „који састанак“ и „како би“, „да би“, „јер сам хтео/желео... да“ и уместо „у намери да“.

- У следећем примеру се понавља глагол *хтети* у два различита облика, различитог лица и броја, употребљена један иза другог:
  - [...] ја сам рекао [...] да ћемо у масрту месету 98.године да ће доћи до оружаних инцидената [...]
- Датуми:
  - Недоследно и неправилно писање бројева и датума: „Дана 11. марта 1998.године“, „од 11 масрта 98.године до 24.марта 1999.годиен“, „4.априла 98.године“, „10 априла 1998.гоидне“, „22.маја 1998.године“ (страна 5, 37/16);

- Употреба формалне конструкције код временских одредби: „Дана 12.2.1996.године“ (стр. 3), „Дана 17.11.1997.године“ (стр. 4), „Дана 11. марта 1998.године“ (стр. 5), ретко се јавља се у свакодневном говору, упућује на административни стил.

- Изузетно велика учесталост типографских, правописних и граматичких грешака, као и логичка и семантичка неконзистентност, испрекиданост и неповезаност исказа, на страни 5 (37/17) у великој мери онемогућавају разумевање откуцаног текста. Типографске грешке се огледају у пермутовању слова, убацивању сувишних графема (констактиром, ум контактирам, НАТО плакта), па чак и бројева (мој9ој), спајању речи (уПаризу), изостављању слова (обештајној, ум. обавештајној). Учесталост грешака у овом делу исказа, на целој страни (страна 5, 37/16) је толика да се у скоро сваком куцаном реду могу пронаћи бар по 2-3 погрешно откуцане речи, што, уз смисаоно неповезане реченице и синтагме, ствара велике тешкоће при тумачењу значења текста. Правописне грешке се, углавном, огледају у неупотреби, као и у погрешној употреби знакова интерпункције, погрешној употреби великог и малог слова, неправилно написаним датумима, и слично. Граматичке грешке подразумевају погрешан ред речи у конструкцијама и употребу реда речи који није карактеристичан за српски језик („карата нацртаних“, „факсова ухваћених“, „терористичких формација албанских“), па чак и дуплирање комплетне конструкције (имао приступ ус ве НАТО базе америчке и енглеске односно у скоро све НАТО базе америчке и енглеске)

- Горенаведено се најбоље може видети на почетку првог пасуса на страни 5 (37/16):
  - Дана 11.марта 1998.године ја уп9знајем радника Министарства иностраних послова Мирослава Марјановића који је иначе био запослен у Југослаовенској амбасади у Паризу. те сам ја Мирославу у амбасади предао све планове које ксам ја исцртао на освнoу мог сазнања а планови су се односили на акције које су спремали шиптарски терористи кса

Косова. АЈа сам у периоду од 11 марта 98.године до 24.марта 1999.године ја сам том Мирославу Марјановићу дао 65 писаних извештаја а све у вези активности сепаратиста на Косову. ДАо сам му преко 20 карата нацртаних и око 500 факсова ухваћених од терористичких формација албанских на Косову. Тај АМирослав Марјановић је знао да ја имама убаченог свог човека Бурјуша Букошија где је био у оснивању штаб албанских терориста. Истичем да сам имао приступ у ве НАТО базе америчке и енглеске односно у скоро све НАТО базе америчке и енглеске, а имао сам пропусницу од мајора Француске кобавештајне службе који је касније у вези мене ухапшен.

- У неколико наврата искази се завршавају тачком, да би након њих, нови исказ био започет малим словом, а у једном случају чак и новим редом. На овај начин се ствара недоумица око целовитости исказа и његовог значења, будући да није могуће утврдити природу типографских грешака. Овим се доприноси непрекиданости и неповезаности делова текста, што свеукупно резултира низом бесмислених и нелогичних исказа.
- На страни 6 (37/16) се наставља низ грешака различите природе. Поново се пермутују, изостављају, додају, спајају, раздвајају и дуплирају слова и насумично убацују бројеви. У случају властитих именица може се створити забуна око идентитета појединаца (Марјановићу). Не користи се велико слово у ситуацијама у којима је то прописано правописом српског језика (европљани, алжираца, авганистанаца), не поштује се ред речи, датуми су неправилно написани. Предугачке реченице, без знакова интерпункције тамо где су неопходни како би се обележила целовитост синтаксичких јединица, разводњавају значење исказа и отежавају његово тумачење.
- Понављање:
- „[...] т еме је он до 24 марта 1999. године мене стално питао да ли је то све тачно што салм му у вези кразговора Руса са Французима њему изнео [...]”.

- На страни 7 (38/16), уз велики број правописних и типографских грешака, јављају се дугачке реченице у којима се набрајају различити искази, један за другим, без паузе, и без неког одређеног реда, сугеришућу хаотичан ток мисли. Праћење изказа је отежано због овако насумично набацаних изказа који, неретко, нису ни смисаоно повезани.
- Карактеристично је неправилно и недоследно писање датума:
  - од 30 марта до 06 априла
  - 10 априла 99 године
  - 9.априла 1999.године
  - 10 априла 99.године
  - 8 априлом 99.године
- Употреба погрешних глаголских облика: „а пошто је био ратно стање“
- Неправилна употреба речце **не**: неznam
- Неправилна употреба речи **са**: сасмном (са мноm)
- Писање властитог имена малим словом: „слободана Орашанина“

:

- На страни 8 (38/16) се јављају следеће грешке: изостављање, пермутовање и додавање слова и бројева (годиен, одосо (ум. односно), АЈугославију, обаверштајне, имама, који сби, плорслесио, Паризуи, асмерички, априлау, лнису, напладу, сепларатисте, Тада, био јие, 3 авреме, Југсолавији, н8и, Мађарксе). Састављено писање речце **не** (нештете, несећам).

- У шаблонском делу исказа се, такође, могу сусрести типографке грешке, иако је то део текста који је релативно устаљен у правној терминологији и не мења се у већој мери:

- › „На птиање заменика ОЈТ- аоптужени изајви.“

- Друга реченица у првом пасусу гласи:

- › „У мојој одосо француској обавештајној служби су знали да ја радим за Југославију а само у односу на Албанију и у односу на муслимане и муцахедине у Босни.“

Подвучени део у овој реченици је логички и значењски неповезан са остатком реченице.

- „З авреме мог читавог бављења у Југсолавији и на Косову [...].“

Смисао реченице је непотпун јер иза подвучене речи недостаје одредница којом се прецизира чиме се говорник бавио.

- Прва реченица на страни 9 гласи:

- › „Ја сам звао Сержа Лазаревића као и са оцем и мајком јер ми је мајка тада оперисала кукове.“

У овом исказу подвучени део реченице не стоји ни у каквој вези са остатком исказа. Немогуће је увидети, било значењску, било логичку сврху овако употребљене реченице. Очигледно је да, или недостаје један већи део исказа, или је подвучени део насумично убачен. У сваком случају, нејасно је у каквом значењском односу стоје именовани Серж, отац, мајка и мајчина операција.

- Правописне грешке су учестале, изостала је употреба знакова интерпункције унутар реченица (зарези, наводници, и др.), речца не се пише неправилно (нисачим), такође је и употреба великог слова неправилна.

- У шаблонском делу текста се налази неколико типографских грешака (Прекида се, бхраниоца, опт.изајви9).

- У првој реченици у деветом пасусу:

- › „Мене односно мој заменик је био Петровић Раде само у акцији али не у бази где смо биваковали.“

Ако се занемари изостанак зареза, може се уочити реч „биваковали“, која је колоквијална, као и бесмислен почетак реченице.

- На страни 10, прва реченица је шаблонска, али и поред тога садржи пар грешака.
- У другој реченици, поред направљених правописних (косову) и типографских грешака (моје пријатељ), Серж Лазаревић је преименован у Сержа Лазаревић.
- Трећа реченица у првом пасусу:

- › „Док сам ја био на Косову он је био код моје мајке у Паризу која је била оперисана од кукова.“

Ова реченица је још једна у низу оних чије је значење, а самим тим и вредност самог исказа, дискутабилно. Поново је изостала употреба зареза. Подвучени део је неправилан, и асоцира на разговорни, колоквијални стил.

- У другој реченици последњег пасуса на страни 10 се може уочити логички недоследан исказ:

- › „Ја сам био натеран да кажем [...] односно ја сам то самовољно рекао [...].“

- На страни 11 се налази следећа реченица:

- › „Мене су у више наврата пумпали главу једном чињеницом“

Колоквијални израз „пумпали главу“ доприноси томе да цела реченица звучи нефомално, али и хиперболично. Не прецизира се којом чињеницом је *глава пумпана*, па је значење реченице непотпуно.

II Наставак записника о главном претресу (42/17-50/17)

На страни 2 (42/17):

- Шаблонски уводни део садржи неколико грешака: упозоренна, изајви.
- У трећем пасусу на страни 2 (42/17) се налази следећа реченица:
  - › „Разумем зашта се оптужујем пристајем одговарати на питања суда а одбрану ћу да ти у присуству адв. Драгана Деснице из Београда а у своју одбрану истиче следеће: [...]“

У реченици је глагол оптуживати се употребљен у погрешном значењу. Наиме, ово је повратни глагол који подразумева да или међусобно оптуживање неколико појединаца, или да субјекат сам себе оптужује. Глагол „дати“ се пише састављено, а не растављено „да ти“ као у овој реченици. Испред везника **а** се, по правописним правилима, најчешће користи зарез. Глаголи у реченици су у првом лицу једнине, што говори о томе да се ради о директном говору. Међутим, реченица се завршава глаголом „истиче“, у трећем лицу једнине, показујући тако недоследност у излагању.

- Неправилно писање година и датума: „крајем 91 почетком 92 године“, „септембру 92.године, мајску 93.године...“
- „Ја бих хтео да претходно истакнем своју једну професионалну генезу односно ток моје професионалности“

Нејасно је значење синтагме „професионална генеза“ која је, у овој реченици синоним за „ток [...] професионалности“. Реч „генеза“ се ретко користи у контексту у ком је употребљена, док је „ток професионалности“ непостојећи израз чије се значење може наслутити из значења његових појединачних елемената. На српском језику природније звучи израз „професионална каријера“

- Употреба заменице првог лица једнине у функцији субјекта реченице:
  - › „[...] ја у Републици Српској односно Република СРпска Крајина учествујем“
  - › „ја као безбедњак одлазим у Словенију [...]“
  - › „Када су сизбили сдукобви [...] ја сам учествовао [...]“
  - › „У РЕпублици Српској ја сам био командант [...]“
- Ред речи у реченици:
  - › Карацића Радована
  - › Постављен сам за глинструктора специјалног [...]
- „НАКОН ОВОГА УЧЕСТВОВАО САМ У разбијању групе Ловрић у Сплиту и хватању истога.“

Почетак реченице је написан великим словима која се у писаној комуникацији користе за наглашавање нечега, што у овом примеру није случај.

Страна 3 (43/17):

- Писање бројева и датума: у јулу 94.године, у јулу 94 годиен, у новембру 96., нас 10-ца,
- Мало слово на почетку властите именице: американци
- Употреба заменице првог лица једнине у функцији субјекта реченице:
  - › „Ја сам ксе вратио у Југославију [...]“
  - › „Ја сам и после овога наставио да радим [...]“
  - › „Ја сам такође учествовао [...]“

- › „[...] ја прелазим у Југославију“
- › „Ја истичем једну чињеницу да када је дошло до [...]“
- У реченици:
  - › „[...] који су се бавили откривањем наводно ратних злочинаца“

Због неправилног реда речи, нејасно је да ли су се „наводно“ бавили откривањем ратних злочинаца, или се одређена група људи „наводно“ сматрала ратним злочинцима.
- У следећој реченици је подвучена реч употребљена у погрешном контексту:
  - › „У тој једном извештају ја сам навео да смо пратили конвој СФОР-а [...] и мени је то ампутирано да сам радио за француску обавештајну службу.“
- Превописне грешке: Хотел Турист, у Телеоптик Земуну написано без знакова навода
- Разлог мог ангажовању је био што сам био у лошој финансијској ситуацији.

На страни 4 (43/17):

- Употреба заменице првог лица једнине у функцији субјекта реченице је карактеристична за формални језик:
  - › „Од тада од 1991.-1996. ја нисам више виђао Орашанин Слободана.“
  - › „Ја сам рекао а то није ушло у записник [...]“
  - › „Ја сам то зачкључио [...]“
  - › „Ја сам био присутан [...]“
  - › „Ја сам био на аеродрому [...]“

- У исказу:

- › „Ја сам питао чији је то новац он је рекао да је то новац од Бумутуа авидео сам да је неки рођак Бубутуа се виђао са Петрушићем који је носио акт ташну [...]“

Овако постављена, реченица не звучи смислено. Наводе се изјаве без зареза и наводника, па се не може докучити ко је шта рекао. Не зна се, такође, да ли су Бумутуа (или Бумуту?!) и Бубутуа (или, можда, Бубуту) исте особе, и чији је рођак Бубутуа (одн. Бубуту). Реч „акт ташна“ је погрешно написана.

- Наредна реченица садржи информацију о ангажману одређене групе људи:

- › „Истичем да сам ја ангажовао људе из Босне и Републике СРпске за Заир и самном је отишло 20 људи и то су били беда и сиротиња изт Босне. Ја сам им био нека врста мајке.“

Значење реченице је банализовано употребом хиперболичног израза „беда и сиротиња“ који се углавном користи у неформалном, колоквијалном говору, и на крају бесмисленим закључком: „Ја сам им био нека врста мајке“, којим се дефинише однос говорника са наведених 20 људи.

Страна 5 (44/17):

- Нема зареза при набрајању: „[...] кпуковници ВЈ и то Пантовић пук.Ђуровић и опт.Слободан Орашанин“
- „На пук.Пантовићау је било да све организује и јавни сабирном центру у Гроцкој. На мени је остало дса све то припреми пук.Пантовић а ја да обавестим људе у Босни. У тој групи коју сам довео из Босне били су блиски рођаци, браћа и стричеви и њих је било 6 мој рођени брат Радоје и јас значи, значи мојих 7 рођака је било у тој јединици.“

Наведени део текста је препун правописних грешака, а конструкција реченица су изузетно комплексне, па је, стога, адекватно тумачење значења наведеног текста такорећи немогуће. Нарочито су компликоване, и неграматичне притом, друга и трећа реченица. Дати пример се може протумачити на следећи начин: „На пуковнику Пантовићу је било да све организује, а ја да организујем пуковника и да обавестим људе“. Тако протумачен исказ, поред тога што је нелогичан и противуречан, не преноси никакву битнију информацију. Још већу забуну уноси трећа реченица где су побројани припадници одређене групе, уз логички неповезану информацију о родбинским односима. Након читања наведеног дела текста, поставља се питање броја браће, рођака и стричева, као и њихова везе са говорником и поменутом групом.

Стана 6 (44/17):

- У реченици:

- › „Када сам долазио са Влачо Бранком на Косово из Београда ТАДА САМ ПРВИ ПУТ ЧУО ДА НОСИ НОВАЦ власништво Петрушића који новац треба да преда Петрушића у Дечанима.“

Поред непостојећих знакова интрепункције и отежаног тумачења реченице, у овом исказу се великим словима наглашава један део реченице чиме се истиче важност те информације. На крају се јавља незграпна конструкција којом се имплицира да *новац, чим стигне у Дечане, треба да преда Петрушића*, што је физички и логички неизводљиво.

- У следећем примеру се јавља неадекватна употреба синонимних облика:

- › „[...] за њега сам тек чуо када су ме [...] лупали односно тукли [...].“

Лупати и тући су синонимни глаголи, односно глаголи који имају исто значење, те је овде употреба оба глагола сувишна и банализује исказ.

На страни 7 (45/17):

- У исказу:

- › „Ради овакве присиле ја сам морао сагласно тој предоченој изјави јас сам морао да изајвим [...] да је он разговарао са сателитским телефоном са извесним Патриком [...]. Такође ја сам морао да изајвим да је Опт.Југослав [...] својим новцем финансирати.“

Израз „ради нечега“ означава сврху, док израз „због нечега“ изражава разлоге због којих се нешто чини. Стога, из прве реченице можемо да закључимо да је говорник морао нешто да уради у корист присиле, односно како би се присила извршила над неким. У даљем тексту се беспотребно дуплира израз „ја сам морао“, и на тај начин се доприноси конфузности и бесмислености исказа. Карактеристичан је и следећи део текста: „разговарао са сателитским телефоном“. Правилније би било рећи *разговарати (телефоном/путем телефона) са неким*, а не са нечим, јер са телефонским апаратом нема сврхе причати, пошто он, објективно, не може да буде некоме саговорник. У другој реченици се може приметити неграматичан облик глагола *финансирати*: „је финансирати“. Овако употребљен глагол нема никакву граматичку функцију. Поставља се питање да ли се ради о будућем или прошлом времену глагола, тј. да ли је финансирао или ће финансирати, али никако не може „је финансирати“.

Страна 8 (45/17):

- Комплетан седми пасус на страни 8, који почиње реченицом:

- › „Како је опт.Петрушић дошао у везу са [...]“, па до самог краја „[...] и Савановић Станку сам дао 500ДЕМ.“

представља скупину неграматичких, неправилних, логички неповезаних и значењски несувислих исказа који, због количине грешака и бесмислених, насумично употребљених израза, губе на значењу и постају готово нечитљиви, а значење пасуса је практично немогуће растумачити и повезати у логичке целине.

Уз то, коришћени су и колоквијални изрази попут: „није дао ни понудио ни

динара а ни немачке марке“, који својом псеудохиперболичношћу банализују и обесмишљавају исказ. Још неки примери непотребног понављања речи истог или сличног значења су: „разговору односно договору [су присуствовали] [...]“.

Страна 9 (46/17):

- У реченици:

› „Овај шверц је био од стране Срба [...]“

На српском језику би било природније рећи да су Срби били ти који су шверцовали, овако употребљен глагол у пасиву наговештава претерану употребу административног, бирократског стила који није карактеристичан за усмену комуникацију.

- У шаблонском уводу решења у трећем пасусу се налази следећа констатација:

› „Оптуженом Пелемиш је предочана тач. 2 оптужнице у којој се ставља на теретр крив.дело изнуде xxxxxxxxxx , да је исто крив.дело учинио у саизвршилштуту са Петрушићем Петровић радетом и Влачпо бранком те опт.изајви:“

Најпре је на почетку реченице изостављено име оптуженог, а затим је направљен низ граматичких и правописних грешака, уз прецртавање погрешно откуцаног текста и бројне типографске, односно грешке у куцању, да би на крају били именовани оптужени један за другим, без употребе зареза, уз властита имена написана малим слово, при чему је чак и име једног од њих (Петрушић) изостављено. Број грешака у овом пасусу се може сматрати неуобичајено великим уколико се узме у обзир да се ради о шаблонском, релативно непромењивом, делу текста.

Страна 10 (46/17):

- У следећем примеру се налази неграматична конструкција где су уз облик „сам“ помоћног глагола *бити* у првом лицу једнине, употребљени облици множине „сам [...] уцењивали, односно извршили [...]“:

- › „[...] нису ми говорили имена тих шиптара које сам новадно у саизвршилаштву уцењивали односно извршили крив.дело изнуде.“

Такође, реч „шиптар“ је написана малим словом.

- У другом пасусу:

- › „У вези тач.3 где се мени опт.Петрушић и Петровић радету ставља извршење крив.дела [...]“

Имена оптужених су насумично набацана у тексту, нису одвојена зарезима, па може доћи до забуне око идентитета поменутих особа. Тако се може закључити да су говорник и Петришић једна иста особа, или чак и подвојена личност, односно и Петрушић и Петровић. Изостављено је име Петрушића, а Петровићево име је написано малим словом. Такође, извршење неког кривичног дела се може ставити некое на терет, или се неко може теретити/оптужити за извршење неког кривичног дела, а никако се не може само рећи *ставља нам се извршење кривичног дела*.

- У примеру:

- › „[...] а сада не помиње тај страх од такве чинидбе [...]“

Употребљена реч чинидба није у духу савременог српског језика, евентуално може да се сусретне као архаизам у епским делима, а никако у свакодневном говору.

На страни 11 (47/17):

- У реченици:

- › „[...] након чега су ме одвели у непознати правац у подрум а где је биоподрум нисам знао на ни сада и мене су [...] довели у Палату правду [...]“

Нејасно је да ли је правац у ком је одведен говорник познат или непознат, да ли је то био подрум или „Палата правда“. Израз „одвели у непознати правац“ је граматички нетачан јер имплицира да је *правац* физичка локација, исправно је рећи у *непознатом правцу*. Притом, тај исти „непознати“ правац је непосредно затим идентификован као подрум, а касније и као „Палата правда“, док је сама „Палата правда“ заправо - „Палата *правде*“, тако да и не може да чуди дислоцираност говорника.

- Још један пример непоштовања правописних правила се може видети у наредној реченици:

- › „Ја сам лишен слободе у 10.11.ујутро у 5,15 минута [...]“

Због непоштовања правописних правила и неупотребе правописних знакова у писању бројева, немогуће је временски одредити када се наведена радња заправо збила. Проблематичан је и део “5,15 минута“ јер може да се односи на трајање радње као и на тренутак када се она десила. Дакле, када се радња десила? Да ли у 10 часова и 11 минута и у 5,15 минута, или у 10-11 часова и 5-15 минута, или се радња, пак, одиграла у 10-11h ујутру, и трајала свеукупно 5-15 минута, остаје нејасно.

Страна 12 (47/17):

- У следећој реченици:

- › „У вези тча.1 су ме врло мало испитивали можда у виду једног ил два питања.“

Подвучени део се по стилу не уклапа у остатак исказа, те због тога цела реченица звучи рогобатно.

- Даље, у реченици:

- › „На договору у хотел Турист а пре одласка у Заир поред мене ја сам био са 4 официра војске Југословенске ту је био Томислав Мичић који је био заменик начелника артиљерије у Генерал ШЛтабу и још тројица [...].“

Поред великог броја правописних грешака (Турист, ум. „Турист“, Генерал ШЛтабу, ум. Генералштаб), укључујући и неупотребу зареза, и других знакова интерпункције, у првом делу реченице „На договору у хотел Турист“ употребљена је именица хотел у погрешном падежу. Наиме, после предлога у, по правилу следи именица у локативу, дакле исправно је рећи у *хотелу*, а не у *хотел*. У средишњем делу реченице подвучен је део који гласи: „поред мене ја сам био са 4 официра“ и пример је плеоназма, односно беспотребног понављања речи и израза истог значења.

- У следећој реченици се може поново уочити дуплирање реченичних елемената:

- › „Разумем зашта се оптужујем пристајем одговарати на питања суда а одбрану ћу дати уприсутву свог браниоца адв.Вељка Губерине и Ненада Вукасовића из Београда желим да изнесем својју одбрану и истичем следеће: [...].“

Наиме, два пута се каже да ће одбрана бити изнета, први пут у делу: „а одбрану ћу дати“, а други пут: „желим да изнесем својју одбрану“, што говори о некохерентном току мисли или о накнадно додатом исказу. И у овом примеру је изостала употреба правописних знакова.

- Поред тога што је тешко читљива због великог броја типографских грешака, наредна реченица је, због свог склопа и насумично набацаних реченичних елемената, логички несувисла и значењски неконзистентна:

- › „Менил је оптЧПетрушић приликом разговора рекао да би се легитимисао рекао даје да је у 1995.године био састанак тајних служби у Паризу између наше полиције и полицијеј Француске.“

- У примеру:

- › „Том приликом ми је Лештарић рекао [...].Том приликом је Лештарић рекао [...].“

Две узастопне реченице почињу на скоро идентичан начин, што може да говори, или о евентуалној дужој паузи између исказа, или о накнадно убаченом исказу.

Страна 13 (48/17):

- Глагол на почетку реченице је употребљен у погрешном облику:

- › „Пошто је осећала потреба за кјош неком опремом из Француске коју је требалод а обезбеди Петрушић а он није могао да схвати пошто није имао тај технички ниво [...].“

Наиме, уместо *је осећала*, исправно би било рећи *се осећала*, док би значењски и граматички наисправнији облик био *постојала*. У остатку реченице су присутне бројне правописне и граматичке грешке које обесмишљавају значење исказа.

Страна 14 (48/17):

- Прва реченица на страни 14 је неповезана са претходним текстом:

- › „И да позове [...] у Београду.“

- Још један пример плеонастичне конструкције је уочен у следећем примеру:

- › „Рекао ми је да [...] све видим и запазим [...].“

- У реченици:

- › „Ова опрема је врло значајна. Та опрема је била значајна јер је из чип генералције [...].“

Понављање истоветних фраза обесмишљава исказ.

Страна 15 (49/17):

- Уочена је необична типографска грешка у писању властите именице:
  - › Па²трик Фор

- Понављање и логичка неповезаност су карактеристични за следећи пример:
  - › „[...] фирма Томсон је преко Геолинка упутила односно Геолинку упутила понуду стим што је цео посао требало дса некако одради Геолинк у виду извоза јер Томсон због санкција није смео да се појављује као уговорна странка јер ће сносити последице а Томсон је велика фирма а Геолинк мала. Увозник ове робе је требало да буде служба савезна дирекција за промет производа посебне намене. АЗначи роба је била америчког порекла а Французи је продају.“

Због конфузне конструкције у делу „преко Геолинка упутила односно Геолинку упутила понуду“, остаје нејасно коме је понуда упућена. Називи компанија се понављају више пута у једној истој реченици, што у још већој мери замагљује значење исказа. Такође, осим тачке, није употребљен ниједан правописни знак. Даље, у делу „служба савезна дирекција за промет производа посебне намене“ савезна дирекција је употребљена у номинативу у место у генитиву.

Страна 16 (49/17):

- Због конфузног дуплирања реченичних елемената у подвученом делу исказа, смисао комплетне реченице није јасан:
  - › „Ја сам ишао у Заир овај тек када је испоручена опрема из Југосла вије чијој опреми сам ја присуствовао у Југославији.“

- Последња реченица на страни 16 је нечитка јер су редови прекуцавани један преко другог.

III Наставак записника о главном претресу (51/18-58/18)

- На страни 51/18 су присутне типографске грешке у уводном, шаблонском делу.
- На полеђини стране 51/18 није обележен број странице.
- У тексту се више пута понављају реченице које почињу заменицом првог лица јединине – *ја*, праћеном личним глаголским обликом. Овакав облик се користи за наглашавање и карактеристичан је за писмено изражавање. У српском језику је природније коришћење личног глаголског облика без заменице.

Страна 3 (52/18):

- Неправилно и непотребно скраћен назив булевара:
  - › „у ул.Бул.уме тности“
- Недостатак интерпункцијских знакова и незграпно конструисана реченица отежавају тумачење и замагљују право значење реченице:
  - › „Ове траке је погледао Драган Лештарић те сам их ја дао Марготић Зорану а можда смо их опт.Петрушић и ја када смо накнадно ишли код Марготић Зорана њему дали.“

Комплетан текст на страни 3 је конфузан и садржи велики број типографских, правописних и граматичких грешака, док је распоред реченичних елемената неконзистентан, насумичан и није у духу српског језика. Сходно наведеном, тумачење овог одељка је отежано.

Страна 5 (53/18)

- У реченици:

- › „Пошто је била информација широка ја сам се јобратио Томи Ђурину да он прихвати [...] инфромацију због њене сложености и обима [...].“

Колокација „широка информација“ није уобичајена за српски језик. Ова, и остале реченице из овог пасуса, су нејасне и садрже велики број грешака различите природе.

Страна 6:

- У примеру:

- › „Мене је Клинтон и Ширак су молили да то не урадим.“

Лични глаголски облик *је* је сувишан и не слаже се са граматичким бројем субјекта.

Страна 7 (54/18):

- У другом пасусу, прва реченица гласи:
- „Сећам се да је Баточанин Ненад [...] тражио [...] да му опт.Петрушић пошаље неко писмено из Париза [...].“

Овде је проблематична употреба придева *писмено* иза ког није наведено оно што је *писмено*.

Остатак целокупног исказа је нејасан и садржи велики број грешака. Реченице су дугачке, њихови елементи испрекидани и неправилно комбиновани. Често су лични глаголски облици употребљени у погрешном облику.

На страни 11 (56/18):

- Подвучене речи у следећој реченици су употребљене у погрешном контексту:
  - › „Ми смо били опструирани да ухватимо Рамуша и Ремија а ова опструкција је ишла до стране ДБ-а [...].ж“

Смисао реченице је нејасан.

Страна 13 (57/18:

- У реченици:

- › „Ја никада нисам видео Патрика Фор а ли ја не знам ниједну личност као Патрик Фор. Ја никада нисам видео ни Жакове ни Жанове а која личност је под тим именом ја не знам.“

Неадекватно је употребљен везник *али* који се употребљава како би се успоставио контраст између одређених реченичних елемената. С обзиром на то да су изрази: „никада нисам видео“ и „не знам ниједну личност“ значењски компатибилни употреба овог везника је граматички неисправна. Такође, више пута се понављају негације са истим/сличним значењем: „никада нисам видео“ (два пута се понавља), „не знам ниједну личност“, „која личност [...] ја не знам“. На овај начин се беспотребно удвајају по две, такорећи, истоветне изјаве.

Страна 14:

- У следећем делу текста:

- › „Ја нисам упознат уопште где је и да ли је постојао затвор при јединици у Дечанима. Ја сам такође неупућен и није ми познато да су неки шиптари уцењени и да је неко донео паре а оно што сам дао код истражног судије и полиције није тачно јер сам све изјаве дао под притиском и претњом.“

У изразу „Ја нисам упознат [...]“ је употребљена фраза „бити упознат“ која захтева навођење објекта, односно именице или именичке фразе испред које се употребљава реч *са*, дакле, исправно би било „бити упознат са неким/нечим“. У наставку исказа се непотребно понављају речи у покушају да се нагласи одређена чињеница: „Ја сам такође неупућен и није ми познато [...]“. Такође, нејасно је шта је „оно што сам дао код истражног судије и полиције“, а што „није тачно“.

- Још један пример беспотребног понављања реченичних елемената због којих реченица делује бесмислено и некохерентно може се видети на следећем примеру:

- › „Ја сам био у Паризу више пута и ја сам се више пута виђао са Петрушићем у ³Паризу.““

- У реченици:

- › „Други исказ код истжраног судије [...] нисам дао под принудом већ сам лупао као отворен прозор.“

Употребљен је колоквијалан израз који стилски одудара од остатка текста.

- Последњи пасус на страни 14 („Оружје и то један пиштољ [...] морали би узети мердевине [...]“) је семантички неповезан са остатком текста. У њему се прича проширује на догађаје из приватног живота говорника који нису везани за тематику целог исказа, те се, стога, нарација расплињава и одражава хаотичан ток мисли.

Страна 15

- У последњем датуму се наводи временски период „до 27 јула од понедељка од 10 јула 2000. године“. Будући да је ред речи произвољан, а датуми написани неправилно, тешко је протумачити који временски период је обухваћен овим исказом.

IV Наставак записника о главном претресу (59/19-62/19)

- У уводном, шаблонском делу недостаје један већи део реченице, и то онај у коме би требало да се наведе природа кривичног дела, као и други битни подаци.

Страна 2 (59/19):

- Велики број реченица наведених у овом делу почиње заменицом *ја* праћеном личним глаголским обликом, карактеристичном за писано, за разлику од говорног, тј. усменог излагања.
- У примеру:
  - › „Ја см упознао Пелемиш Милроада 1995.године коа прослављ команданта бригаде Републике Српске једних од елитних јединица војске Републике Српске односно радило се о 10-ом диверзантском одреду.“

Смисао реченице је нејасан, реченични елементи насумично и произвољно употребљени, при чему неки елементи у реченици недостају, те се значење исказа не може наслутити. Велики број правописних, типографских и граматичких грешака отежавају тумачење реченице.

Страна 3:

- У делу текста:
  - › „[...] нисам лишен слободе 11.11.1999.године већ 9.11.1999.године а радило се о првом сумраку тога дана [...]“

Наводе се извесни датуми, и као ближа „временска одредница“ помиње се „први сумрак“. Ова информација је редундантна и њоме се расплињава значење реченице.

- Мешање функционалних стилова је евидентно на основи следећег примера:

- › „[...] и мој ђед би се окренуо у гробу [...]"

Употребљени израз је колоквијалан и карактеристичан за некњижевни говорни језик. У остатку исказа су уочени елементи формалног, административног стила.

Страна 5:

- У примеру:

- › „да су надамном примењивали тортуру мучења"

Подвучени део је плеонастичан, односно њега чине две синонимне речи.

- Нејасно је значење подвученог дела у наредном примеру:

- › „било је речи о моралу смрти и живота у рату"

V Наставак записника о главном претресу (129/32 – 132/32)

- Недостаје потпис судије на крају документа.
- У документу су уочене следеће типографске грешке, укупно 128:

1. МУП Србије је јдасвио
2. те да ће сигуно
3. након одлсужења војног рока
4. први кпут срео
5. у Пларизу
6. који ми је **приликом** исплричао
7. **дас** се борио
8. опвог сусрета
9. крајме 1998.године
10. раДдио у амбасади
11. политички савтнииик
12. Ја сма први пут контактирао са опт.Петрушићем
13. На формалаН НАЧИН ЈЕР је он
14. опдносно
15. обратзио
16. даљЗе
17. обаввљао
18. опдобрење
19. Пезгрушић
20. прочаод а
21. обавештајна лсужба
22. псоедује
23. обавештајни и контраобавештајну ресор

24. у бистрову
25. истичем дса се не могу
26. генералимма МУП.а
27. састанек у паризу
28. набавке опремеЗе
29. достављао плланеове
30. плрлслави
31. мислимд
32. јер је лбила гужва
33. ПЕТрушић
34. је дсао много података
35. вбиде9о
36. АЈугослава
37. хоћу дал кажем
38. надаЉЕ
39. Петзрушића
40. кВлачо Бранка
41. причао дса зна
42. неке људеиз амбасаде
43. асли мене то није интересо вало
44. ја се нисам мешлао
45. у опдносу
46. када смо се сдрели
47. Влачо Петрушић
48. лнашао
49. пред њинм
50. ведроватно
51. петрушић Југослав
52. ПЕТрушић
53. треба дса
54. сасстанак

55. присуств овао
56. Влачо бранко
57. петрушић
58. ЈаСАМ ПОСЛЕ ПВрвог
59. Ко је мени да о
60. ја сам слао податке ас моје није било да размишљам
61. Опт. Петреушић
62. није ни покушао дса
63. причаод а
64. Култорног центра Југословенском информативног центра
65. неверујем
66. богданом Трифуновићем
67. ДЕшавало се
68. таданисмо разговарали
69. изајсним
70. СУд
71. обавештајн задаци
72. на територији СРпске
73. оба вештајне
74. прилоге у утој фасцикли
75. 17 марта 98.године пс надаље
76. закључио дса
77. опт.Југослсав ППетрушић
78. из савезног СУП.а
79. Када сам рекао дса је
80. безбедности домаћи органи
81. виддим
82. “то је АЈугослав Петрушић”
83. Бранилац адв.ДЕсница
84. предлаже дса
85. радници МУПлча Србије

86. Манготић АЗоран
87. генералла Чековића
88. дса ли му је нуђено
89. АМаксудин – Макса Ћатовић
90. да ли је присуствова
91. ДаљЗе
92. Прислтупа бранилац
93. следеЗће
94. увид у путну исправу пасош опт.ОПетрушић Југослава
95. када је опт. Пертрушић
96. у том пасошу се налази два матична бр.
97. бр.лештерића и Баточанина
98. оружасним акцијама
99. да се изврши увид
100. цнее за робу
101. две фотиографије
102. да се изврши увид
103. сагласност ДБ СРбије
104. увид у допис заставе импекс”
105. одузето од стране РЕсорра ДБ
106. дса се изврши увид
107. опт.Петрузшића
108. тражим дса се
109. Југосл9овенског културног центра
110. у ПЛаризу
111. дсанас предати
112. од стране овлашћених суд тумача
113. изфотокопирају
114. у довољном бр.Дпримерака
115. након салсушања
116. одређене писменен доказе

117. на гл.претересу
118. опт.Петр ушић (прим. нови ред)
119. сведок АМарјнаовић Мирослав
120. о асктивности
121. Прислтупа сведок
122. из Министарств спољних посдлова
123. приликом тог доаласка
124. доказе ус вом деловању
125. Замнеик ОЈТ-а
126. изјављује
127. да дсанас
128. 21 септембрса

- Остале грешке укључују одсуство интерпункцијских знакова (зарез, знаци навода – недоследна употреба, негде постоје (“Пежо 406”), у већини случајева не (група Паук))
- У великом броју случајева уочена је употреба првог лица једнине у функцији субјекта (*Ја сам био*, уместо: *Био сам*).
- У скраћеницама после тачке нема размака.
- Учестало је мешање ћириличног и латиничног писма.
- Слогови се не обележавају цртицом при преласку у нови ред.
- Ред речи у реченици је неадекватан: „Замнеик ОЈТ-а изјављује да дсанас први пут је чуо да су предложени ови докази те се о истима не може изјаснити док не изврши увид у приложена доказна средства.“
- Датуми у шаблонском делу су написани исправно, а у остатку документа неправилно и недоследно.
- Грешке у куцању, најчешће пермутација и дуплирање слова.

VI Наставак записника о главном претресу (136/35)

- Нема грешака
- Само једна куцана страна

VII Опште карактеристике

За записнике: 35/16-41/16, 42/17-50/17, 51/18-58/18, 59/19-62/19, 129/32- 132/32, 136/35, куцане од стране записничарке Иване Атанацковић, карактеристична је изузетно велика учесталост типографских, правописних, граматичких и стилских грешака, као и логичка и семантичка неконзистентност, испрекиданост и неповезаност исказа, што, свеукупно гледано, у великој мери онемогућава разумевање откуцаног текста. Учесталост грешака је толика да се у појединим записницима у скоро сваком куцаном реду могу пронаћи бар по 2-3 погрешно откуцане речи, што, уз смисаону неповезаност реченица и синтагми, ствара велике тешкоће при тумачењу значења текста. Правописне грешке се, углавном, огледају у неупотреби, као и у погрешној употреби знакова интерпункције, погрешној употреби великог и малог слова, неправилно написаним датумима и бројкама, и слично. Граматичке грешке подразумевају, између осталог, погрешан ред речи, односно употребу реда речи који није карактеристичан за српски језик, па чак и дуплирање појединих елемената реченичне конструкције. Реченични елементи су често логички и значењски неповезани, а смисао реченица непотпун. У неким случајевима, поједини делови реченица не стоје ни у каквој вези са остатком исказа. Карактеристичне су и реченице у којима, или недостаје један већи део исказа, или су одређени делови насумично убачени. Немогуће је увидети ни значењску, а ни логичку сврху овако употребљених конструкција у којима су односи синтаксичких елемената нејасни, те је и њихово значење, а самим тим и вредност самог исказа, дискутабилно.

У шаблонском делу исказа се, такође, могу сусрести бројне типографке грешке, односно грешке у куцању, премда је то део записника који користи релативно устаљену правну терминологију и не мења се у већој мери. Уз низ граматичких и правописних грешака, уочени су, између осталог, и прецртавање погрешно откуцаног текста, властита имена написана малим словом, именовање оптужених насумично једног за другим, без употребе зареза, што може створити забуну око идентитета поменутих особа. У појединим шаблонским деловима недостаје један већи део реченице, и то онај у коме би требало да се наведе природа кривичног дела, као и други битни подаци, док је у неким исказима изостављено име оптуженог. Уколико се узме у обзир чињеница да

се ради о шаблонском, релативно непромењивом, делу текста, број уочених грешака се може сматрати неуобичајено великим.

Поред тога што су тешко читљиве због великог броја типографских грешака, реченице су, због свог склопа и насумично набацаних реченичних елемената, логички несувисле и значењски неконзистентне. Текстови записника често представљају скупину неграматичких, неправилних, логички неповезаних и значењски несувислих исказа који, због количине грешака и нелогичних, насумично уботребљених израза, губе на значењу и постају готово нечитљиви, а значење текста тако постаје практично немогуће растумачити и повезати у логичке целине.

Неке формалне грешке подразумевају необележене редне бројеве страница. У три од укупно шест записника недостаје потпис судије на крају документа.

У наставку документа су детаљније појашњене уочене језичке неправилности.

Правописне грешке

Крактеристичан је изузетно велики број правописних грешака. У наставку су наведене неке од најупечатљивијих:

- Писање великог и малог слова:
  - › Не користи се велико слово код властитих именица, као и у другим у ситуацијама у којима је то прописано правописом српског језика.
- Састављено и растављено писање речи:
  - › Неправилно написана речца **не** у одричним облицима глагола. Често је написана састављено са глаголом, уместо одвојено.
  - › Неправилно писање предлога **са** уз личну заменицу првог лица у инструменталу: сасмном (ум. са мном).
- Употреба знакова интерпункције и правописних знакова:
  - › У неколико наврата искази се завршавају тачком, да би након њих, нови исказ био започет малим словом, па чак и новим редом. На овај начин се ствара недоумица око целовитости исказа и његовог значења, чиме се доприноси испрекиданости и неповезаности делова текста, што свеукупно резултира низом бесмислених и нелогичних исказа.
  - › Имена организација, установа, компанија, производа и слично се најчешће пишу без знакова навода.
  - › При набрајању се не користи зарез.
  - › У скраћеницама после тачке нема размака.
  - › Слогови се не обележавају цртицом при преласку у нови ред.

- Недоследно и неправилно писање бројева и датума.
  - › Због непоштовања правописних правила и неупотребе правописних знакова у писању бројева, немогуће је временски одредити када се радња поменута у реченици заправо збила.
  - › Датуми у шаблонском делу су, углавном, написани исправно, а у остатку документа неправилно и недоследно.
  - › У великом броју случајева у изјавама испитаника се користе формалне конструкције у којима се испред датума користи реч дан у одговарајућем падежу („Дана 11. марта 1998.године“). Овакве конструкције су карактеристичне за формални, административни стил, и не користе се у свакодневном језику.

- Управни и неуправни говор:
  - › На неколико места су уочене реченице са елементима управног говора, односно директних изјава од стране неког лица онако како их је оно изговорило. Управни говор није означен знацима навода, али се из контекста и на основу употребљених граматичких облика и реченичних елемената може закључити да се ради о директном навођењу туђих речи. Међутим, поред неадекватне употребе, односно неупотребе, правописних и интерпункцијских знакова, карактеристично је да у неким случајевима управни говор готово неприметно, и необележено, прелази у неуправни, али и обрнуто. Граница где престаје препричавање речи испитаника, и његових сопствених изјава, није обележена знаковима интерпункције. На овај начин се доводи у питање идентитет говорника, као и истинитост изречених тврдњи јер се губи граница између онога што је заправо изречено и онога што је особа која преноси речи говорника навела.

- Управо је учестало преплитање особина директног са особинама неуправног говора једна од битних карактеристика ових записника.

- Учестало је мешање ћириличног и латиничног писма.

Типографске грешке

Типографске грешке су наведене у посебном документу уз сваки појединачни записник. Укупан број уочених грешака износи око 700 (седам стотина). Учестале типографске грешке могу довести до погрешног тумачења реченице, али могу и да обесмисле читав исказ и доведу у питање његову валидност. Неке од најчешћих грешака су пермутовање слова, убацивање сувишних графема (констактиром, ум. контактирам, НАТО плакта, ум НАТО пакта), па чак и бројева (мој9ој), спајање речи (уПаризу) и изостављању слова (обештајној, ум. обавештајној). Најбитније карактеристике уочених типографских грешака су побројане у наставку текста.

- Више узастопних великих слова у једној речиречи (ППредседник, СРбије);
- Велико слово на крају речи (одлазаК);
- Редукција, изостављање слова на почетку (ећа, ум. већа), у средини и на крају речи ([...] којима су одбијен захтеви, Питали су мен);
- Супституција, замена једног слова другим (у масрту месету, ум. у *марту месецу*);
- Неоправдано уметање сувишних графема:
  - › На овај начин се стварају се псеудоречи, односно непостојеће лексичке јединице које отежавају исправно тумачење реченице (нпр. псдредмет, ум. *предмет*, брасниоци, ум. *браниоци*). Ова појава је, истовремено, и најучесталија.
    - Уочено је увођење додатне графеме на **почетку** речи (кунета, ум. унета; псдредмет; дса, ум. да; пдретрес, ум претрес; АОрашанин; круководеће људе; £Дана; дније дошло (ум. није дошло), итд.);

- У **средини** речи (засхтев, ум. захтев, брасниоци, донсози, ум доноси, понасвља, објашљава, тзринасврата, Јуигославију, нашла војска, наоружасње, организовсан, што јке значило, у масрту (прим. у марту), дозвољено, плродала (ум. продала), Савезна дурекција (ум. Савезна дирекција, гоидне (ум. године), итд.);
- И на **крају** речи (ПРЕдседникв, изјави9, разнилм, и др.).
  - › У случају када се такве псеудоречи нађу једна до друге, значење комплетне реченице може бити доведено у питање.
- Транспозиција графема, односно неоправдана замена једне графеме другом, где се позиције слова ротирају (гланвог, ум. главног, претходнго, ум. претходног, псотупка, азједно, наалзим, итд.).
- Дуплирање сугласника (приликом посетге).
- Спајање првог слова речи са речју која јој претходи: ПРЕдседникв ећа.
- Једна иста фраза често је написана на неколико начина, један правилан, а остали неправилни. Такав је случај са следећом конструкцијом:
  - › [...] са генералијама као на записнику из претходног поступка.
  - [...] са генералијама као на записнику из претходног поступка.
  - [...] са генералијама као на записнику из претходнго псотупка.
  - [...] са генералијама као на записнику изпретходног поступка.
  - [...] са генералијамам као на записнику из претходног поступка.
- Нечитке реченице које су прекуцане једна преко друге.

Грааматичке грешке

- Употреба неадекватних грааматичких облика.
  - › Употреба погрешних глаголских облика који се са субјектом не слажу у лицу и броју, па чак и у времену.
  - › Исти глагол се у истој реченици уз исти субјекат јавља у два различита облика, у различитом лицу и броју.
- Неадекватан распоред синтаксичких конструкција, односно неправилан ред речи у реченици, као и употреба реда речи који није карактеристичан за српски језик, па чак и дуплирање комплетних конструкција.
- Неадекватна употреба падежа и падешких конструкција.

Стилске и семантичке неправилности

Уопштено говорећи, поред тога што су тешко читљиви због великог броја типографских и правописних грешака, текстови записника су због комплексних и неадекватних реченичних склопова, као и због насумично набацаних реченичних елемената, врло често логички несувисли и значењски неконзистентни. Реченице су најчешће дугачке, испрекидане, конфузно склопљене, а информација коју преносе је најчешће нејасна и нетранспарентна. Карактеристичне су синтагме нејасних значења, непостојећи изрази чије се значење евентуално може наслутити из значења његових појединачних елемената, затим изрази који се ретко користе у контексту у ком су употребљени, плеонастични и хиперболични изрази, али и мешање функционалних стилова, и све то у исказу датом од стране једног говорника. Значење реченице је често угрожено и изостављањем појединих реченичних елемената, као и хаотичним током мисли проистеклом из насумично и произвољно употребљених реченичних елемената и њихових значења. Већ поменути велики број правописних, типографских и граматичких грешака, такође, отежавају тумачење реченице.

Неке од стилских и семантичких неправилности су:

- Мешање функционалних стилова:
  - › Употреба заменице првог лица једнине у функцији субјекта реченице. У тексту се више пута понављају реченице које почињу заменицом првог лица једнине – **ја**, праћеном личним глаголским обликом. Овакав облик се користи за наглашавање и карактеристичан је за писмено изражавање. У српском језику је природније коришћење личног глаголског облика без заменице.
  - › Конструкције која садржи релативну реченицу у атрибутивној, описној функцији. Овако употребљена релативна реченица се врло ретко користи у говорном језику, и карактеристична је писмено изражавање и тзв. административни стил, који подразумева формални катекст, за разлику од

неформалног, разговорног стила. Сличан случај је и са трећом реченицом у истом пасусу, у петом куцаном реду.

- › Употреба формалне конструкције код временских одредби: „Дана 11. марта 1998.године“ (стр. 5). Оваква конструкција се ретко јавља се у свакодневном говору и упућује на административни стил.
  - › Неадекватна употреба пасива који је одлика административног, бирократског стила и није карактеристичан за усмену комуникацију.
  - › Употреба је колоквијалних израза, карактеристичних за некњижевни, говорни језик, који стилски одударају од остатка текста. Колоквијални израз доприноси томе да цела реченица звучи неформално.
  - › Банализовано значење исказа употребом хиперболичних израза који се углавном користе у неформалном, колоквијалном говору.
- Понављање сличних или истоветних реченичних елемената и синонимних конструкција, једне за другом, чиме се банализују и обесмишљавају искази. Конфузно дуплирање реченичних елемената, семантичка неповезаност појединих исказа са остатком текста као и логичка недоследност исказа расплињују наратију и одражавају хаотичан ток мисли и некохерентно излагање. Овако несувисли и насумично изнети делови исказа могу да имплицирају и да су извесни делови исказа накнадно унети.
  - Употреба речи и њихвих значења у неодговарајућем контексту („[...] и мени је то ампутирано да сам радио за француску обавештајну службу“).
  - Употреба колокација неуобичајених за српски језик.
  - Недостатак интерпункцијских знакова и незграпно конструисана реченица отежавају тумачење и замагљују право значење реченице.

VIII Закључак

Највећи део анализираних текстова је семантички и логички конфузан и садржи велики број типографских, правописних и граматичких грешака. Распоред реченичних елемената је најчешће неконзистентан и произвољан, а конструкције реченица изузетно комплексне и нису у духу српског језика. Овакве реченице у којима се различити искази набрајају један за другим, без паузе, и без неког одређеног реда, сугеришу хаотичан ток мисли и отежавају праћење и тумачење изказа. Карактеристичне су грешке у шаблонским деловима текста, необележени редни бројеви страница, мешање говорног и писаног, односно административног функционалног стила у исказима датим од стране једног говорника, а индикативан је и изостанак потписа судије у три од укупно шест записника.

Додатак:

Типографске грешке уочене у документу *Наставак записника о главном претресу* (129/32 – 132/32):

1. МУП Србије је јдасвио
2. те да ће сигуно
3. након одлсужења војног рока
4. први кпут срео
5. у Пларизу
6. који ми је **приликом** исплричао
7. **дас** се борио
8. опвог сусрета
9. крајме 1998.године
10. раІдио у амбасади
11. политички савтнииик
12. Ја сма први пут контактирао са опт.Петрушићем
13. На формалаН НАЧИН ЈЕР је он
14. опдносно
15. обратзио
16. даљЗе
17. обаввљао
18. опдобрење
19. Пезгрушић
20. прочаод а
21. обавештајна лсужба
22. псоедује
23. обавештајни и контраобавештајну ресор
24. у бистрову
25. истичем дса се не могу

26. генералимма МУП.а
27. састанек у паризу
28. набавке опремеЗе
29. достављао плланеове
30. плрлслави
31. мислимд
32. јер је лбила гужва
33. ПЕТрушић
34. је дсао много података
35. вбиде9о
36. АЈугослава
37. хоћу дал кажем
38. надаЉЕ
39. Петзрушића
40. кВлачо Бранка
41. причао дса зна
42. неке људеиз амбасаде
43. асли мене то није интересо вало
44. ја се нисам мешлао
45. у опдносу
46. када смо се сдрели
47. Влачо Петрушић
48. лнашао
49. пред њинм
50. ведроватно
51. петрушић Југослав
52. ПЕТрушић
53. треба дса
54. сасстанак
55. присуств овао
56. Влачо бранко

57. петрушић
58. ЈаСАМ ПОСЛЕ ПВрвог
59. Ко је мени да о
60. ја сам слао податке ас моје није било да размишљам
61. Опт. Петреушић
62. није ни покушао дса
63. причаод а
64. Култорног центра Југословенском информативног центра
65. неверујем
66. богданом Трифуновићем
67. ДЕшавало се
68. таданисмо разговарали
69. изајсним
70. СУд
71. обавештајн задаци
72. на територији СРпске
73. оба вештајне
74. прилоге у утој фасцикли
75. 17 марта 98.године пс надаље
76. закључио дса
77. опт.Југослсав ППетрушић
78. из савезног СУП.а
79. Када сам рекао дса је
80. безбедности домаћи органи
81. виддим
82. “то је АЈугослав Петрушић”
83. Бранилац адв.ДЕсница
84. предлаже дса
85. радници МУПлча Србије
86. Манготић АЗоран
87. генералла Чековића

88. дса ли му је нуђено
89. АМаксудин – Макса Ћатовић
90. да ли је присуствова
91. ДаљЗе
92. Прислгупа бранилац
93. следеЗће
94. увид у путну исправу пасош опт.ОПетрушић Југослава
95. када је опт. Пертрушић
96. у том пасошу се налази два матична бр.
97. бр.лештерића и Баточанина
98. оружасним акцијама
99. да се изврши увид
100. цнее за робу
101. две фотиографије
102. да се изврши увид
103. сагласност ДБ СРбије
104. увид у допис заставе импекс”
105. одузето од стране РЕсорра ДБ
106. дса се изврши увид
107. опт.Петрузшића
108. тражим дса се
109. Југосл9овенског културног центра
110. у ПЛаризу
111. дсанас предати
112. од стране овлашћених суд тумача
113. изфотокопирају
114. у довољном бр.Дпримерака
115. након салсушања
116. одређене писменен доказе
117. на гл.претересу
118. опт.Петр ушић (прим. нови ред)

119. сведок АМарјнаовић Мирослав
120. о асктивности
121. Прислупа сведок
122. из Министарств спољних посдлова
123. приликом тог доаласка
124. доказе ус вом деловању
125. Замнеик ОЈТ-а
126. изјављује
127. да дсанас
128. 21 септембрса

Записничар: Оливера Ранђеловић

Записници:

I Записник о главном претресу (68/22-76/22)

II Наставак главног претреса (77/23-83/23)

Укупно: 2 (два)

I Записник о главном претресу (68/22-76/22)

- Странице записника нису обележене бројевима. Изузетак су стране: 9, 13, 15, 17.
- Недостаје потпис записничара на крају записника.
- У документу је уочено више типографских, правописних и граматичких грешака.
- Прва реченица у првом пасусу на страни 70/22 гласи:
  - › „[...] тражи да се прибави пасош где се налазе подаци припадника безбедности државне безбедности дбојена њихових пасоша јер је он за потребе службе требао да прибави Шенгајске визе.“

Овде се може уочити понављање једне исте речи два пута у синтагми: „припадника безбедности државне безбедности“. Даље, употребљена је непостојећа реч *дбојена*, чије се значење не може наслутити из контекста. Такође, уместо израза Шенгенска виза, употребљена је неспретно конструисана синтаagma „Шенгајска виза“.

- На полеђини стране 70/22 се налазе следеће реченице:
  - › „У поводу оласка у хотел Турист је долазила и супруга Петрушића, како се зове не могу да се сетим, а ради се о нашем српском имену.“

Израз „У поводу [д]оласка“ је граматички неисправан и не употребљава се у српском језику. Правилан облик би био *поводом доласка*, али и тај израз није карактеристичан за свакодневни, разговорни стил. Хотел Турист се, кроз цео текст, доследно пише без знакова навода, иако је реч о властитом имену. Ред речи у подвученом делу: „како се зове не могу да се сетим“, такође, није карактеристичан за говорни језик. Обрнут ред речи би звучао далеко приросније и у духу српског језика.

- › „Ових састанака је било више [...], а датуме ја не могу прецизно сада определити.“

Реч *определити* је овде неспретно употребљена уместо глагола *одредити*.

- На полеђини стране 71/22 у реченици:
  - › „Ја сам врло коректно плаћен од стране Петрушића мада се то не односи на његове карактерне особине.“

Делови ове сложене реченице су семантички некохерентни и логички неповезани.

- Подвучени део у реченици на страни 73/22 делује недовршено и семантички и логички неповезано са остатком исказа.
  - › „Кад смо пре одласка на косово и на Косову , оптужени Петрушић је причао да ради за француску обавештајну службу, а Пелемиш је тврдио да ради за Југословенсиу државну безбедност, а Влачо Бранко је тврдио да је припадник државне безбедности па сам ја сматрао да су оно сви регуларни [...]“

Необично је и набрајање тврдњи уз вишеструко понављање везника *а*. Реч Косово је написана малим словом.

- У трећем пасусу на страни 17 (76/22) све реченице почињу заменицом у првом лицу једине (ја) праћеном личним глаголски обликом. Ова конструкција није карактеристична за разговорни стил, односно говорни медијум, у духу српског језика би било природније употребити само глагол у личном, односно уместо „Ја нисам био“, „Ја не знам“, „Ја нисам нудио“, итд. правилније је рећи: *Нисам био, Не знам, Нисам нудио*.
- Неке од уочених правописних и граматичких грешака су и писање назива националности малим словом (шиптар), изостављање знакова навода код назива установа (хотел Турист, ресторани Перпер и Пастув), изостанак једначења по звучности (предпоставка, подпуковник), састављено писање појединих речи (самном), писање властитих имена малим словом (влачо, пелемиш, косово), неадекватна употреба као и изостанак знакова интерпункције и правописних знакова тамо где су они предвиђени правописом, али и урођеним осећајем говорника којима је српски језик матерњи.

- Типографске грешке у Записнику о главном претресу (68/22-76/22) су побројане у посебном документу, те ће овде бити наведене само оне које су накнадно уочене:

1. Јовић Александар
2. предложен е
3. дбојена
4. Опт. Пелемић
5. р ечено
6. у истом хотелу, .
7. пристуан
8. оласка
9. ЈУгослава
10. Ооптужени
11. ОН
12. ³А питање
13. п9знајем
14. сстанцима
15. Оптужени влачо
16. КОсово
17. са пелемишом
18. ракао
19. требалов
20. истин е
21. Југословенсиу
22. је повремен долазио
23. П авковића
24. сан (ум. стан)
25. ИЗјави
26. судиицом
27. на на километар од
28. са Петрушиће
29. Раде Петропвић

30. у10 часова

II Наставак главног претреса (77/23-83/23)

- Главна одлика овог записника јесте изузетно велики број типографских, правописних и граматичких грешака које, у неким случајевима, чине и до 40% укупног броја откуцаних речи. У поређењу са претходно наведеним *Записником о главном претресу* (68/22-76/22), број грешака је драстично већи. Ове грешке су побројане у засебном документу.
- У датој реченици на страни 77/23:
  - › „После краћег времена мене је Убипариповић ДСраган [...] предложио мени и Лаловић Миловану [...].“

Дуплирана је заменица првог лица једнине и употребљена у два различита падежа, и на тај начин је тумачење реченице отежано, а цео исказ обесмишљен и делује испресецаано и некохерентно.

- На истој страни се налази и следећа реченица:
  - › „Приметио сма да се оптужени дружи са Петроивћ Радетом, односно видио сам га често односно у заједно са Петоивћ РАдетом са Зораном, зва.ним Бајром, а често је био и самном као и са Лаловићем.“

Наведена реченица је, уз бројне типографске и правописне грешке, значењски и логички несувисла, а њени елементи су неповезани и насумично распоређивани. Резултат је конфузна синтаксичка целина коју је, такорећи, немогуће декодовати, односно растумачити њен смисао.

- У следећем примеру је изостала употреба зареза испред уметнуте реченице „како је мени речено“. Нејасна је семантичка и логичка веза између првог и другог дела реченице:

- › „Тим од³редом командовао је како је мени речено опту. Петрушић, мадда сам ја у тој војној формацији провео времена и времена.“
- На полеђини стране 77/23 уочене су следеће реченице:
  - › „Донео је новчанице од по 1.000 ДЕМ, те је тражио односно мене замолио да истеуситним у новчанице од по 500 ДЕМ, односно [да] те новчанице уситним.“

Исказ је нејасан, а реченични елементи се понављају, као и везник *односно*. Ова реченица, или одражава хаотичан ток мисли, или су неки њени делови насумично, односно накнадно, убацивани.

- › „Ја нисма добио ништа од тих уситњеног новца.“

Ово је још један у низу примера нејасних и семантичко-логички неповезаних реченица.

- › „Када см осе вратили са извиђања мени је један резервиста који је иначе шумар из Дечана причао ми је да су били напади [...].“

Реченични елементи у овом исказу се понављају: „мени је [...] причао ми је“, и стварају утисак недоследног и конфузног тока мисли.

- На страни 78/23 у реченици у другом пасусу се јављају изрази: „разговара о са телефоном“, „телефон сателит“. У привом примеру је погрешно употребљен облик именице у инструменталу са предлогом *са*, уместо ког би требало употребити израз „разговарати телефоном“, без предлога *са*. Други пример говори о направи која личи и на телефон и на сателит, што, вероватно, није била намера говорника.
- У реченици:
  - › „Нисам упознат односно да је постојао затвор за гдесу били затворени шиптар, а то се односи на време проведено у Дечанима.“

Смисао реченице је нејасан, а њени елементи су неадекватно распоређени. Такође, глаголски облик „су били“ се не слаже у броју са именицом „шиптар“. Последњи део реченице не стоји у логичкој вези са остатком исказа.

- Комплетан трећи пасус садржи, уз велики број типографских и штампарских грешака, низ неповезаних и логички несувислих реченица. Реченице су испрекидане, њихови елементи распоређени без неког логичког, и граматичког, редоследа, ток мисли је, такође, испрекидан, а бројни семантички нерелевантни искази насумичноо убацивани. Због свега овога, овако формулисани искази отежавају, па чак и онемогућавају, исправно тумачење значења целог трећег пасуса.
- Део записника који се налази на полеђини стране 78/23 је нејасан у целини због великог броја грешака и неповезаних исказа. Један од примера је и следећа реченица:
  - › „Мени је униформа коју је носио Петровић РАде преко руке деловала на немачком.“
- На крају странице се налази недовршена реченица.
- Пример утицаја типографских грешака на значење реченице се може видети из следећег примера на страни 5 (79/23):
  - › „Касније [нечитко] саенакон л15 дана врати оиз Чачка у Дечане, али тамо нисма затекао Десети диверзантски воз.“
- У последњој реченица на страни 5 (79/23):
  - › „Пре преласка у десети диверзантски одред ј а сам био под командом из весног Кнежевића чије име неznam, да потиче из Војводине и у то време сам ја био припадник резервног састава МУП-а.“

Значење реченице је нејасно због неадекватног рапоредра реченичних елемената и њихове логичко-семантичке неповезаности.

- У тексту на полеђини стране 79/23 се мешају разговорни и писани стил, односно неформални и формални стил. Поново су реченице и њихови елементи семантички и логички недоследни и некохерентни, испрекидни насумично убаченим исказима, што отежава тумачење комплетног исказа датог на полеђини стране 79/23. Најбољи пример за то је комплетан други пасус у тексту, где се искази ређају, један за другим, без неке семантичко-логичке везе, а реченице су дуге и мисаоне целине нису одређене знаковима интерпункције. Карактеристичан је и велики број типографских и правописних грешака.
- У вези са карактеристикама исказа, све наведено за страну 77/23, важи и за страну 80/23.
- Последице конфузног и семантички и логички недоследног излагања се могу видети и у последњем пасусу, који се наставља на полеђини стране 80/23:

- › „Тога дана кад смо ух апсили брата др. Гуљаја, односно када смо га тога дана тражили, са нама је био присутан поручник ВЈ али пре самог х апшеања брата др БГуљаја у Ђаковици, али о н с нама није био кад смо ишли у кућу код брата доктора Гуљаја. ТАда с нама у дрштву је био ГЕза извесни Ђоко, оптучени Петрушић и ја. – Ја нисам био присутан х апшењу др. брата Др Хуњаја, али сам п био присутан претходног дана када је пронађена кућа доктора Гуља [недостаје део реченице]“
- › „Бранилац оптуеног Петрушића , односно Орашанина, предлаже да уђе у записнк да јесведок Марковћ изајвио да се кућа брата лекара Буљаја налазила на око десет метара од полицијске станице.“

У горњем примеру је нејасно о чијем се браниоцу ради.

- › „Пре доласка ДЕсестог дивезрантског вода у Дечане, ја ништа нисам чуо посебно о Петровић РАдету. , а касније после доласка ове јединице у Дечане, Убипариповић Драгна , зва. Пара[недостаје део текста] је хвалио Петровић РАдета као изузетно храброг и најбоњљег човека из Босне.“

Наведена реченица је изузетно конфузна. Реченични делови су неповезани, а преношење значења је онемогућено због расплињавања и уметања непотребних елемената.

- › „[нечитко] сам увек видео РАдета Петроивћа када сам га виђао пуној ратној опреми.“

Ово је још једна у низу конфузних реченица којом се преноси бесмислена порука: „Радета сам видео увек кад сам га виђао у пуној ратној опреми.“

- На полеђини стране 81/23 се налази следећи исказ:

- › „Испављам [нечитко] те истичем да се не ради о З имоњић Никол, и, већ о З имоња [нечитко] Никол, он је био вишои официр у ЈНА.“

Овде је исправка грешке написана погрешно.

- › „На Косово смо [по]ред МеПелемиша и ја ишли још неки људи.“

Именица и заменица иза предлога *пored* су употребљене у погрешном падежу.

- › „Мени су рек и да [нечитко] падам Војној полицији које су ознаке биле и на Питсхауеру [нечитко] путничким возилима као и на питсгауеру.“

Нејасно је значење наведене реченице, као и сврха понављања одређених елемената (на Питсхауеру, на питсгауеру).

- › „Док сам био на Косову седам дана исплаћени смо [недостаје део текста] а ја сам добио 500 ДЕМ. Мада ја нисам тражио новац кад са [недостаје део текста] полазио, ја нисам хтео да одбијем пријем тог новца.“

Употреба конструкције „пријем новца“ је неуобичајена у овом контексту.

- › „Кад смо носили експлозив ибили смо гађани пројектилима. Тучени смо минобацачима и снајперима - .“

Смисао наведених реченица је нејасан.

- На страни 82/23 уочени су следећи искази:

- › „Мени је рекао Пелемиш да треба неке папире да узем, односно пошту ковертирану кд њега теми је дао опис тих лица и ја сам тим лицима прилазио како на Хоргошу тако и на Келебији, те су ми та лица давала те коверте и ја сам их односио Пелемишу који је чекао са наше граничне стране.“

Наведени исказ је преоптерећен непотребним понављањем истих фраза које отежавају исправно тумачење значења ове реченице.

- › „Ја сам тог човека пронашао самог на прелазу у време агресије, а касније после престанка агресије је био мало попуњенији. Ја немгоу да сесетим о којима се нацио налностима се ради тих људи. Ја сма тим људима пришао нормално српски. Ја сма пришлазио тим лицима па сам им рекао “послао ме Миша“ а они су мени давали тековерте, које сам ја предавао Миши Пелегишу.“

Три узастопне реченице које почињу заменицом првог лица једине праћеном личним глаголским обликом. Ова конструкција није карактеристична за разговорни језик и нагласак премешта са битних информација на самог говорника. Природније је употребити само лични глаголски облик. У првој реченици се наводи информација о физичком изгледу одређене особе чиме реченица добија призвук тривијалног. У другој реченици се може уочити велики број типографских грешака, као и неадекватан ред речи у реченици. У трећој реченици је употребен колоквијалан израз „нормално српски“ карактеристичан за неформални разговорни стил. Трећом реченицом се беспотребно и неповезано понавља глагол прићи, овај пут у несвршеном виду. такође, изостали су знаци интерпункције. Значење овог одељка је разводњено, чиме је и значај информације умањен.

- › „[...] а лице које дало наКелебију, то лице које је донело коверат било је са путничким возилом немачких регистарских таблица, а ово барем мислим да је тако.“

Смисао реченице је нејасан, а сам реченица садржи велики број грешака и нелогичних конструкција. Крај реченице доводи у питање истинитост целог исказа.

- На полеђини стране 82/23 се налазе следеће реченице:

- › „Сведок ПАНТОВИЋ СТОЈМЕНОВИЋ СЛАЂАН радник ДБ Ниш као на з аписнику из претходног поступк а, упозорен на последице давањалажногисказа из јави:

И з ј ави у свем укао на записнику из пртсходног поступка, стим што на питање З аменика ОЈт одговара: [...]“

Наведене две реченице су шаблонског карактера. Оне су део правне терминологије и записника и користе се веома често, те из тог разлога чуди чињеница да се у њима јавља овако велики број грешака.

- › „Ја уопште нисам са опт. Петрушићем разговарао на било каквом ангажовању његовом у ресору Државне безбедности.“

Неправилна је конструкција *разогварати на нечему* (на одређеном предмету разговора). Може се, евентуално, разговарати *на неком састанку* о некој *теми*.

- › „Ја сам се са оптуженим налазио пар пута непосредно пре агреесије НАТО пакта и у време агресије , када смо разговарали уопштено о ситуацији која је наступила како је могло бити, шта ће бити, али ништа конкретно није разговарано разговарано.“

Неоправдано је удвостручен је пасивни облик глагола *разговарати*.

- Страна 83/23 (наставак на полеђини странице):

- › „Данашњи претрес се пекида и биће настављен сутра 8.августа 20000. године у 10 часова, на који ће бити саслушани сведоци Божић Мирко, Баточанин Ненад и Лештарић Драган.“

Датум је погрешно написан, уместо 2000. године, наведена је 20000. година. Испред дела „на који ће бити саслушани“ недостаје референца релативне заменице *који*.

- Овај део записника се завршава недовршеном реченицом.
- Нема потписа записничара на крају документа.

III Опште карактеристике

За записнике: 68/22-76/22 и 77/23-83/23, куцане од стране записничарке Оливере Ранђеловић, карактеристична је велика учесталост типографских, правописних, граматичких и стилских грешака, као и логичка и семантичка неконзистентност, испрекиданост и неповезаност исказа. У оба документа је изостао потпис записничарке. Такође, редослед страница је углавном необележен.

Типографске грешке су наведене у посебном документу уз сваки појединачни записник. Укупно је уочено око 300 (три стотине) грешака.

Правописне грешке подразумевају погрешну употребу великог и малог слова, затим, неупотребу и погрешну употребу знакова интерпункције и правописних знакова, недоследно и неправилно писање бројева и датума, неадекватно састављено и растављено писање речи, мешање ћириличног и латиничног писма, као и непоштовање правила у вези са управним и неуправним говором.

Смисаоне целине најчешће нису обележене интерпункцијским знаковима. Реченични елементи су често логички и значењски неповезани, а смисао реченица непотпун. Поједине реченице су дугачке, а одређени делови текста испрекидани, неповезани и значењски и логички несувисли.

Карактеристичне су, с једне стране, реченице у којима недостаје један већи део исказа, а с друге, искази у којима су одређени делови дозвољено убачени. Резултат је неретко низ бесмислених, некохерентних и нелогичних исказа без значењске и логичке везе.

Граматичке грешке подразумевају неадекватну употребу падежа, погрешан ред речи, дуплирање појединих елемената реченичне конструкције, неслагање одређених реченичних елемената у роду, броју, лицу и падежу, неправилно писање датума и бројева, неупотребу знакова навода у називима угоститељских објеката, установа и организација, и бројне друге.

У шаблонским деловима се јављају бројне типографке, односно грешке у куцању, премда је то део записника који користи релативно устаљену правну терминологију и не мења се у већој мери.

Поред тога што су тешко читљиве због великог броја типографских грешака, реченице су, због свог склопа и насумично набацаних реченичних елемената, логички несувисле и значењски неконзистентне, док искази представљају низ неграматичких, неправилних, логички неповезаних и значењски несувислих исказа који, због количине грешака и нелогичних, насумично употребљених израза, губе на значењу и постају готово нечитљиви. Сходно наведеном, значење текста је често практично немогуће растумачити и повезати у логичке целине.

Записничар: Слободанка Недељковић

Записници:

I Записник о главном претресу (100/27-111/27)

II Наставак записника о главном претресу (112/28-114/28)

III Наставак записника о главном претресу (115/29-123/29)

IV Записник о главном претресу (136/37-137/37)

Укупно: 4 (четири) записника

I Записник о главном претресу (100/27-111/27)

- Нису означени редни бројеви страна од 100/27 до полеђине странице 101/27, од полеђине странице 102/27 до полеђне странице 103/27, од полеђине стране 104/27 до полеђине стране 105/27, од полеђине стране 106/27 до полеђине стране 107/27, од полеђине стране 108/27 до полеђине стране 109/27, од полеђине стране 110/27 до стране 111/27. Редним бројевима је означено само 5 (пет) од укупно 23 (двадесет три) странице Записника.
- Прва страна без грешака.
- У следећем примеру, на страни 101/27, недостаје један део реченице:
  - › „У Гроцкој смо преузели униформу, а када смо стигли у Ниш и у Нишуз адужени оружјем и муницијом.“
- На полеђини стране 101/27 није означен редни број странице. На истој страни се налазе два примера реченица у којима, због недостатка правописних знакова, долази до забуне око функција и идентитета именованих лица:
  - › „И стичем а то претходно нисам рекао да је командир нашег вода био Пелемиш опту. Раде Петровић командир једног одељења, а бране Гојковић командир другог одељења.“
  - › „Такође истичем да Петрушић Југослав није са нама ишао на Косово, односно опт. Пелемиш Милорад с нама није путовао на Косово [...]“
- На страни 5 (102/27) у примеру:
  - › „Ја нисам уопште чуо да [...] опт. БПетрушић raid за неку страну земљу нити за страну и страну Службу.“

Два пута се понавља иста реч: „за страну и страну Службу“.

- У трећем пасусу, на наведеној страни, постоје две реченице које су контекстуално и значењски неповезане са остатком текста:
  - › „Ја истичем да нисма видео ни ј одну женску особу у нашем кампу . У Бази није печен роштиљ.“
- На полеђини стране 103/27 није означен редни број странице.
- У тексту на полеђини стране 103/27 се јавља чак осам реченица које почињу заменицом првог лица једнине праћеном глаголом у личном глаголском облику („Ја сам [...] имао“, „Ја нисам [...] контактирао“, „Ја се не сећам“). Ова конструкција се ретко користи у говорном језику, у духу српског језика би било природније употребити само глагол у личном облику: „Сећам се“, „Нисам контактирао“, и сл.
- На истој страници се јавља и израз:
  - › „основна интенција разговора“

Реч *интенција* је страног порекла и користи се у изразито формалном контексту. Природнија опција, у духу српског језика, би била реч *сврха*.

- У следећој реченици се, на наведеној страни, два пута понавља иста фраза „или није“:
  - › „Да ли се после тсогас војна полиција у вези Орашанина петљала или није у вези њесговог довођења или није мени није познато.“
- „Мени није поз нато да су неки од ових шиптара у притвору били рањавани по појединим икстремитетима.“

Конструкција реченице је конфузна, као и њено значење. Ово нарочито важи за подвучени део на крају исказа.

- У следећој реченици се, или понављају одређени делови, или су неки делови изостављени. У сваком случају, реченица је конфузна и граматички неисправна.

- › „Ј едном приликом мени је опт. Петрушић причао да су би ла два шиптара доведена из реона била доведена у базу [...] и да је он са њима обавио информативни разговор и да је односно да је од тих шиптара сазнао [...]"
- „Ја нисам сазнао како су ова два шиптара одведена да покажу шиптарско .“

Наведени исказ је недовршен, изостављен је завршни део реченице.

- У исказу на страни 106/27:
  - › „[...] било је пуцано на мене и Петрушића, није било пуцања, али смо ми били на око 150 метара испред нашег предњег краја.“

Наведена реченица је логички неконзистентна. Најпре се тврди да се радња десила, да би се одмах затим порекло да је до те исте радње дошло.

- На полеђини стране 106/27 се јавља још једна логички несувисла реченица. У овом случају се ствара недоумица око тога да ли је наведена радња извршена или није.
  - › „[...] могу да истакнем да је Блачо одлазио и оптужени Пелемиш. Ја немогу да тврдим да ли су њих двојица напустили јединицу или нису [...].“

- У следећој реченици на страни 107/27 употребљена реч *експонент* је неодговарајућа у датом контексту и отежава тумачење комплетног исказа:

- › „Комплетан експонент командовања вода добровољаца био је Петрушић [...]"

- „Сви у Команди бригаде да су стизали факсови од Петрушића.“

Наведена реченица се налази на полеђини стране 107/27. Овакав исказ је граматички и семантички неисправан јер му недостаје главни глагол, те се не може закључити о каквој се радњи ради.

- На страни 109/27 је уочен следећи исказ:

- › „[Нечитко], није ништа прила оу вез и Петрушића није ништа причао.“

Поред тога што је већи део реченице нечитак, у завршном делу се може приметити два пута узастопно употребљен глагол *причати*.

На полеђини стране 109/27 се поново користи исти овај глагол, такође у одречном облику:

- › „Јапоново истичем да опт. Орашанин мени ништа није причао о личности опт. Петрушић Југослава.“
- На страни 111/27 у другом пасусу се наводи да је од стране одбране постављено питање о продужењу притвора и о жалби. Међутим, одговор на ово питање није наведен.
- Недостаје потпис записничара на крају документа.

II Наставак записника о главном претресу (112/28-114/28)

У наставку Записника о главном претресу (112/28-114-28) учесталост типографских грешака је знатно мања. Карактеристичан је и драстично мањи број правописних и граматичких грешака него у претходном записнику (100/27-111/27). Правила правописа српског језика и употреба правописних знакова се поштују у много већој мери него што је то био случај са претходним записником. Ипак, и на крају овог документа је изостао потпис записничара. Такође, није обележен редослед свих страница редним бројевима.

III Наставак записника о главном претресу (115/29-123/29)

- И за овај документ важи као и за претходни (112/28-114-28) . И овде је евидентна смањена учесталост типографских, као и број правописних и граматичких грешака. Правила правописа српског језика и употреба правописних знакова се релативно поштују.
- На крају Записника је изостао потпис записничара.
- Честа је употреба заменице првог лица једнине праћене глаголом у личном глаголском облику („Ја нисам [...] видео“, и сл.). Ова конструкција се ретко користи у говорном језику, у духу српског језика би било природније употребити само глагол у личном облику: „Нисам видео“.
- На страни 3 (116/29) и другом пасусу прва реченица гласи:
  - › „Ја нисам видео тај уређај [...] и не знам о каквом се уређају ради [...]. Ја такође не знам о којем се уређају радило“

У овом примеру се чак три пута понавља да говорник не зна о каквом се уређају ради. Текст у овом пасусу је испрекидан и са насумично убаченим реченицама, односно деловима реченице.

- На страни 7 (118/29), у делу од другог до петог пасуса се може уочити мешање управног и неуправног говора. Због овога је тешко утврдити ко је и шта рекао.
- На страни 11 (120/29) се налази следећи исказ:
  - › „Мене је требало да сачека генерал Жан Моро [...], већ ме је на аеродрому сачекао Петрушић“.

У овој реченици је везник *већ* употребљен погрешно, уместо њега треба да буде везник *али*.

- На страни 12 (120/29) су уочени следећи искази:

› „[...] цена и количина мене није интересовала.“

„Било је проблема у вези цене и ја сам настојао да убијем цену односно да добијем што више опреме за одређену цену [...]“

Наведене реченице, употребљене директно једна иза друге, су по свом значењу контрадикторне и једна другу негирају.

- Страна 14 (121/29):

› „Ја сам после повратка из Париза дао моју процену за претпостављеном старешину а исту процену је дао и Васиљевић.“

У наведеној реченици је, или сувишан предлог *за*, или је изостављен предмет процене, или је, у крајњој линији „претпостављени старешина“ употребљен у погрешном падежу. Смисао овако конструисане реченице није потпун.

› Реч *куртоазан* је у пар наврата написана погрешно: „куртуазну“.

- На страни 122/29 се налази следећи исказ:

› „Више ништа нема.“

Наведена реченица је непотпуна, и не уклапа се у контекст у ком је употребљена.

- На страни 123/29 нема потписа записничара.

IV Записник о главном претресу (136/37-137/37)

- Редни број страница није обележен.
- У уводном, шаблонском делу се, на страни 136/37, јавља неколико типографских грешака (увези, Београду, 3 аписничар, НИкола НИколић, Драган ДЕСница).
- На полеђини стране 136/37 се јавља већи број типографских (Утврђуеј се, брнаоцем, брнаиоцем, НИколом Николићем, Ненадом Вук асовићем, Петроивћ Раде, брнаилацу сисима, спсиима, констатуеј се, нднашњем, гл. претрењу, пристуоо, свеог, Горан ЖИваљевић, присдтупио, поз ван, поз нати, днаашњи, неше позивати, нијеј, часов,а) и правописних (изостављање тачке на крају реченице, зареза, писање властитих имена малим словом, Генерал штаба) грешака. Последња реченца у другом пасусу је недовршена.
- Текст на страни 137/37 такође садржи више типографских грешака (16. –ога, лисст, секонстатује, И сто тако, одла.гања, брнаилац, окривљнеихм одлоижити, брнаиоца, стим, ј авно, НИколића).
- Недостаје потпис записничара.
- Типографске грешке (укупно 37):
  - › На страни 136/37:
    1. увези
    2. Београду
    3. 3 аписничар
    4. НИкола НИколић
    5. Драган ДЕСница
  - › На полеђини стране 136/37:
    1. Утврђуеј се

2. брнаоцем
3. брнаиоцем
4. НИколом Николићем
5. Ненадом Вук асовићем
6. Петроивћ Раде
7. брнаилацу сисима
8. спсиима
9. констатуеј се
10. нднашњем
11. гл. претрењу
12. пристуоо
13. свеог
14. Горан ЖИваљевић
15. присдтупио
16. поз ван
17. поз нати
18. днаашњи
19. неше позивати
20. ниеј
21. часов,а

› Типографске грешке на страни 137/37:

1. 16. –ога
2. лисст
3. секонстатује
4. И сто тако
5. одла.гања
6. брнаилац
7. окривљнеихм одложити
8. брнаиоца
9. стим

10. јавно

11. НИколића

V Опште карактеристике

За записнике: 100/27-111/27, 112/28-114/28, 115/29-123/29, 136/37-137/37, куцане од стране записничарке Слободанке Недељковић, је карактеристично да се му великој мери међусобно разликују по учесталости типографских, правописних, граматичких и стилских грешака. У *Записнику о главном претресу* на странама 100/27-111/27, као и у *Записнику о главном претресу* (136/37-137/37), евидентан је изузетно велики број грешака, као и логичка и семантичка неконзистентност, испрекиданост и неповезаност исказа. С друге стране, у *Наставку записника о главном претресу* на странама 112/28-114/28 и у *Наставку записника о главном претресу* на странама 115/29-123/29 број грешака је видно мањи - учесталост типографских грешака је знатно редукована, а карактеристичан је и драстично смањен број правописних и граматичких грешака за разлику од претходна два документа. Оно што је заједничко за сва четири документа јесте изостанак потписа записничара и необележавање редоследа страница редним бројевима.

Типографске грешке су наведене у посебном документу уз сваки појединачни записник. Укупан број уочених грешака износи око 600 (шест стотина). Неке од најчешћих грешака су: транспозиција графема, односно неоправдана замена једне графеме другом, где се позиције слова ротирају (нпр. брнаоци, ум. *браниоци*, довјицом, ум. *двојицом*), затим, непримерено коришћење великог слова у средини и на крају речи, као и више узастопних великих слова у једној речи (гРоцку, ФРанцуској, НИкола НИколић, и сл.), дуплирање графема (у истражном поступку), изостављање слова на почетку, у средини и на крају речи (оптуени, ум. *оптужени*), супституција, замена једног слова другим (неше, ум. *неће*), спајање првог слова речи са речју која јој претходи, и обратно, спајање последњег слова са речју која следи („Ми смо знао ида“, ум. *Ми смо знали да*), неоправдано уметање сувишних графема и стварање псеудоречи, односно непостојеће лексичке јединице које отежавају исправно тумачење реченице, при чему се додатна графема умеће на почетку, у средини или на крају речи (нпр. у Београду, ум. *у Београду*, одложити, ум. *одложити*), као и састављено писање речи (упозорен напоследике, ум. *на последице*) и додавање сувишног размака између слогова у одређеној речи (нпр. з нали, гру па, поз ивали, фак тички).

Учестале типографске грешке могу довести до погрешног тумачења реченице, али могу и да обесмисле читав исказ и доведу у питање његову валидност.

Правописне грешке се, углавном, огледају у неупотреби, као и у погрешној употреби великог и малог слова, погрешној употреби знакова интерпункције, састављеном писању речце **не** и прилога **са** испред личне заменице првог лица у инструменталу, и слично. Властите именице се често пишу малим словом. Ово је случај са именицама којима се означава национална припадност, географски појмови, називи установа, организација, и слично, као и у бројним другим у ситуацијама у којима је то прописано правописом српског језика. Смисаоне целине најчешће нису обележене интерпункцијским знаковима. Реченице су често дугачке и без зареза и других знакова чиме се доприноси испрекиданости и неповезаности делова текста и доводи се у питање целовитости исказа и његовог значења. Резултат је, неминовно, низ бесмислених, некохерентних и нелогичних исказа. Употреба знакова навода уз имена организација, установа, угоститељских објеката, и слично, је недоследна, негде се користе, а негде не. Такође је карактеристично необележавање управног говора, и његово мешање са неуправним говором.

Грамматичке грешке подразумевају, између осталог, неслагање реченичних елемената у роду, броју или падежу, неадекватан распоред синтаксичких конструкција и погрешан ред речи, честа дуплирања појединих елемената реченичне конструкције, неадекватну употребу падежа и падешких конструкција

У појединим шаблонским деловима записника се јавља велики број грешака. Конкретно, ради се о Записнику о главном претресу на странама 136/37-137-37 где се јавља већи број типографских и правописних грешака:

- Типографске грешке: Утврђуеј се, брнаоцем, брнаиоцем, НИколом Николићем, Ненадом Вук асовићем, Петроивћ Раде, брнаилацу сисима, спсиима, констатуеј се, нднашњем, гл. претрењу, пристуоо, свеог, Горан ЖИваљевић, присдтупио, поз ван, поз нати, днаашњи, неше позивати, ниеј, часов,а.

- Правописне грешке подразумевају изостављање тачке на крају реченице, зареза, писање властитих имена малим словом, као и одвојено, уместо састављено писање речи (Генерал штаба). Уколико се узме у обзир чињеница да су шаблонски делови исказа релативно непромењиви делови записника у којима се користи устаљена правна терминологија, број грешака би требало да буде сведен на минимум, што овде није случај.

Поред тога што су тешко читљиве због великог броја типографских грешака, реченице су, због свог склопа и насумично набацаних реченичних елемената, логички несувисле и значењски неконзистентне. Текстови записника често представљају скупину неграматичких, неправилних, логички неповезаних и значењски несувислих исказа који, због количине грешака и нелогичних, насумично употребљених израза, губе на значењу и постају готово нечитљиви, а значење текста тако постаје практично немогуће растумачити и повезати у логичке целине. Такође, у исказима често недостаје један део текста, одређени реченични елементи су произвољно употребљени, а реченице контекстуално и значењски неповезане са остатком текста, док су поједине реченице, употребљене директно једна иза друге, по свом значењу контрадикторне и једна другу негирају. Због свега овога је и смисао исказа нејасан, а информација коју преноси непотпуна.

У појединим записницима је евидентно мешање функционалних стилова. Искази су мешавина разговорног и административног стила, што је неуобичајено за исказ дат од стране једног говорника. Честа је у потреба реченица које почињу заменицом првог лица једнине праћеном глаголом у личном глаголском облику. Оне су одлика административног стила, и ретко се користе у говорном језику. Неретко се понављају слични или истоветни реченични елементи и синонимне конструкције. Текстови записника садрже комплексне и неадекватне реченичне склопове, а реченични елементи су често произвољно употребљени, логички несувисли и значењски неконзистентни. Реченице су дугачке, ток мисли је испрекидан и конфузан, док је информација која се преноси исказом често нејасна и значењски несувисла. Конфузност, дуплирање реченичних елемената, семантичка неповезаност и логичка недоследност исказа, некохерентно излагање, као и несувисли и насумично изнети делови исказа могу да имплицирају и да су извесни делови исказа накнадно унети.

Додатак:

Типографске грешке уочене у *Записнику о главном претресу* (136/37-137/37):

- На страни 136/37:

1. увези
2. Београду
3. З аписничар
4. НИкола НИколић
5. Драган ДЕсница

- Типографске грешке на полеђини стране 136/37:

6. Утврђуеј се
7. брнаоцем
8. брнаиоцем
9. НИколом Николићем
10. Ненадом Вук асовићем
11. Петроивћ Раде
12. брнаилацу сисима
13. спсиима
14. констатуеј се
15. нднашњем
16. гл. претрењу
17. пристуоо
18. свеог
19. Горан ЖИваљевић
20. присдтупио
21. поз ван
22. поз нати
23. днаашњи

- 24. неше позивати
- 25. ниеј
- 26. часов,а

- Типографске грешке на страни 137/37:
  - 27. 16. –ога
  - 28. лисст
  - 29. секонстатује
  - 30. И сто тако
  - 31. одла.гања
  - 32. брнаилац
  - 33. окривљнеихм одлоижити
  - 34. брнаиоца
  - 35. стим
  - 36. ј авно
  - 37. НИколића

- Недостаје потпис записничара.